

คู่มือการปฏิบัติงาน งานทะเบียนพาณิชย์

เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย
อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

คำนำ

คู่มือการจดทะเบียนพาณิชย์ของเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการให้หน่วยงานองค์กร/ชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการจดทะเบียนพาณิชย์ รวมถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการที่ต้องดำเนินการจดทะเบียนพาณิชย์ เพื่อให้ถูกกฎหมาย และเพื่อความสะดวก และลดขั้นตอนการทำงาน เพื่อให้ผู้มาติดต่อได้เตรียมเอกสาร หลักฐานมาให้ถูกต้อง อีกทั้งได้ทราบขั้นตอนการจดทะเบียนพาณิชย์แต่ละประเภท เช่น การจดทะเบียนจัดตั้งใหม่ การจดทะเบียนพาณิชย์ การจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายการ เป็นต้น สำนักปลัดเทศบาล หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการจดทะเบียนพาณิชย์ของเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ แก่หน่วยงาน องค์กร/ชุมชน ในอันที่จะศึกษาเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงาน และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อลดระยะเวลา และลดข้อผิดพลาดในกระบวนการดำเนินการที่จะเกิดขึ้น ในการปฏิบัติงาน

สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย

คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนพาณิชย์

๑. วัตถุประสงค์

คู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านทะเบียนพาณิชย์ของเทศบาลตำบลพิกุลภูมิพิสัย สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีมาตรฐานเดียวกัน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้ทราบว่าควรทำ อะไรก่อน - หลัง มีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างไร เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับการกิจและเป้าหมายของหน่วยงาน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ โดยประชาชนได้รับความพึงพอใจสูงสุด

๒. ขอบเขต

การดำเนินการปฏิบัติงานตั้งแต่ขั้นตอนการรับคำขอจดทะเบียน การตรวจสอบพิจารณา การจัดทำ ใบทะเบียนพาณิชย์การลงนาม การเรียกเก็บค่าธรรมเนียม จนถึงการส่งมอบเอกสารให้แก่ผู้ขอรับบริการ

๓. คำจำกัดความ

๓.๑ นายทะเบียนพาณิชย์ หมายถึง พนักงานเทศบาลตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ซึ่งนายกเทศมนตรีเทศบาลมอบหมายเป็นนายทะเบียนพาณิชย์ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ภายในเขต อำนาจหน้าที่ของเทศบาลนั้น

๓.๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง พนักงานเทศบาลตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ซึ่งนายกเทศมนตรีเทศบาล มอบหมายเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ภายในเขตอำนาจ หน้าที่ของเทศบาลนั้น

๔. อำนาจหน้าที่รับผิดชอบ

๔.๑ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่รับจดทะเบียนพาณิชย์ของผู้ประกอบพาณิชย์กิจที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในเขตท้องที่ของเทศบาล

๔.๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่

(๑) เข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตาม

พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ในระหว่างทำงาน

(๒) ให้ตรวจดูหรือคัดสำเนา และรับรองสำเนาเอกสารเกี่ยวกับการจดทะเบียนพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ เมื่อมีผู้ร้องขอและได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงแล้ว

๔.๓ นายทะเบียนพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่

(๑) รับจดทะเบียนพาณิชย์ และออกใบทะเบียนพาณิชย์ให้แก่ผู้ขอจดทะเบียน

(๒) ออกคำสั่งเรียกผู้ประกอบพาณิชย์กิจมาสอบสวนข้อความอันเกี่ยวกับการจดทะเบียน

(๓) เข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไป

ตาม

พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ในระหว่างเวลาทำงาน

๕. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.๒๔๙๙

๕. ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงานจดทะเบียนพาณิชย์

ขั้นตอนที่ ๑

ให้คำแนะนำการจดทะเบียนพาณิชย์ ผู้ขอรับบริการกรอกข้อมูล
ในคำขอจดทะเบียนพาณิชย์พร้อมยื่นเอกสาร
(ระยะเวลา ๑๐ นาที)

ขั้นตอนที่ ๒

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์
(ระยะเวลา ๕ นาที)

ขั้นตอนที่ ๓

เจ้าหน้าที่ออกตรวจที่ตั้งสำนักงานของผู้ยื่นคำขอฯ
และรวบรวมเอกสาร เสนอต่อนายทะเบียน
(ระยะเวลา ๑ ชั่วโมง)

ขั้นตอนที่ ๔

นายทะเบียนตรวจสอบตามหลักเกณฑ์การพิจารณาจดทะเบียนพาณิชย์
(ระยะเวลา ๕ นาที)

ขั้นตอนที่ ๕

เจ้าหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม และออกใบเสร็จรับเงิน
(ระยะเวลา ๕ นาที)

ขั้นตอนที่ ๖

จัดทำใบทะเบียนพาณิชย์ เสนอนายทะเบียนพาณิชย์ตรวจสอบ
และลงนามผู้ขอรับบริการรับใบทะเบียนพาณิชย์
(ระยะเวลา ๑๐ นาที)

รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๑. ให้คำแนะนำขั้นตอนการจดทะเบียนพาณิชย์ตามความความประสงค์ของผู้มาติดต่อตลอดจนแนะนำการกรอกเอกสารให้ผู้มาติดต่องานทะเบียนพาณิชย์ทราบ และให้ผู้ขอรับบริการกรอกข้อมูลในคำขอจดทะเบียนพาณิชย์ พร้อมยื่นเอกสารแก่เจ้าหน้าที่

๒. เจ้าหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนพาณิชย์จากผู้ขอรับบริการ และตรวจสอบเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนพาณิชย์ ให้ถูกต้องครบถ้วน

๒.๑ หากเอกสารครบถ้วนถูกต้อง เจ้าหน้าที่รวบรวมเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนโดยแนบขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาต่อไป

๒.๒ หากเอกสารไม่ครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่ชี้แจงแนะนำให้เพิ่มเติมเอกสารให้ครบถ้วนและนำเอกสาร นั้นกลับมายื่นกับเจ้าหน้าที่อีกครั้ง เพื่อเสนอนายทะเบียนพิจารณาต่อไป

๓. เจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบสถานที่ตั้งสำนักงานของผู้ประกอบการพาณิชย์กิจพร้อมบันทึกภาพถ่ายไว้เป็นหลักฐาน การพิจารณา และรวบรวมเอกสารเสนอนายทะเบียน

๔. นายทะเบียนตรวจสอบเอกสาร หากเอกสารถูกต้องครบถ้วนและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ให้นายทะเบียนพิจารณารับจดทะเบียนพาณิชย์ต่อไป

๕. เจ้าหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม โดยรับชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนพาณิชย์และออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจ

๖. เจ้าหน้าที่จัดทำใบทะเบียนพาณิชย์ เสนอนายทะเบียนพาณิชย์ตรวจสอบและลงนามในใบทะเบียนพาณิชย์ และส่งมอบใบทะเบียนพาณิชย์ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์ชยกิจ

เอกสารประกอบการจดทะเบียน

๑. จดทะเบียนพาณิชย์ (ตั้งใหม่) ได้แก่

๑) คำขอจดทะเบียนพาณิชย์ (แบบ ทพ.)

๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

๓) สำเนาทะเบียนบ้าน

* กรณีผู้ประกอบการมิได้เป็นเจ้าของบ้าน ต้องแนบเอกสารเพิ่มเติม ดังนี้

๑) หนังสือให้ความยินยอมใช้สถานที่

๒) สำเนาทะเบียนบ้านหลังที่ประกอบพาณิชย์กิจ

๓) สำเนาสัญญาเช่า

๔) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนเจ้าของสถานที่

๕) สำเนาทะเบียนบ้านเจ้าของสถานที่

* กรณีมอบอำนาจ ต้องแนบเอกสารเพิ่มเติม ดังนี้

๑) หนังสือมอบอำนาจพร้อมติดอากรแสตมป์ ๑๐ บาท

๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

๒. จดทะเบียนพาณิชย์ (เปลี่ยนแปลง) ได้แก่

๑) คำขอทะเบียนพาณิชย์ (แบบ ทพ.)

๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

๓) สำเนาทะเบียนบ้าน

๔) ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๔๐๓) (ฉบับจริง)

* กรณีเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่ตั้งสำนักงานใหญ่ ต้องแนบเอกสารเพิ่มเติม

๑) หนังสือให้ความยินยอมใช้สถานที่

๒) สำเนาทะเบียนบ้านหลังที่ประกอบพาณิชย์กิจ

๓) สำเนาสัญญาเช่า

๔) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนเจ้าของสถานที่

๕) สำเนาทะเบียนบ้านเจ้าของสถานที่

* กรณีมอบอำนาจ ต้องแนบเอกสารเพิ่มเติม ดังนี้

๑) หนังสือมอบอำนาจพร้อมติดอากรแสตมป์ ๑๐ บาท

๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

๓. จดทะเบียนพาณิชย์ (เลิก) ได้แก่

- ๑) คำขอทะเบียนพาณิชย์ (แบบ ทพ.)
- ๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- ๓) สำเนาทะเบียนบ้าน
- ๔) ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓) (ฉบับจริง)

* กรณีผู้ประกอบการพาณิชย์กิจถึงแก่กรรม

- ๑) สำเนาใบมรณบัตร
- ๒) สำเนาหลักฐานแสดงความเป็นทายาท

* กรณีมอบอำนาจ ต้องแนบเอกสารเพิ่มเติม ดังนี้

- ๑) หนังสือมอบอำนาจพร้อมติดอากรแสตมป์ ๑๐ บาท
- ๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

ภาคผนวก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดพาณิชย์กิจที่ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนและพาณิชย์กิจที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ พ.ศ. ๒๕๖๓
- พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙

ประกาศกระทรวงพาณิชย์

เรื่อง กำหนดพาณิชย์กิจที่ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนและพาณิชย์กิจที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับ
แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙
พ.ศ. ๒๕๖๗

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงพาณิชย์กิจที่ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนและพาณิชย์กิจที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ (๖) และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ จึงออกประกาศไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดพาณิชย์กิจที่ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนและพาณิชย์กิจที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ ๙๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) เรื่อง กำหนดพาณิชย์กิจที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๒๐

(๒) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ข้อ ๔ ไม่ให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ แก่พาณิชย์กิจดังต่อไปนี้

(๑) พาณิชยกรรมซึ่งผู้ประกอบการพาณิชย์กิจเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดที่เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

(๒) พาณิชยกรรมซึ่งผู้ประกอบการพาณิชย์กิจเป็นกลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๕ ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจดังต่อไปนี้ ทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักรต้องจดทะเบียนพาณิชย์

(๑) การทำโรงสีข้าว และการทำโรงเลื่อยที่ใช้เครื่องจักร

(๒) การขายสินค้าไม่ว่าอย่างใด ๆ อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ตาม คิดรวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งวันใด ขายได้เป็นเงินตั้งแต่ ๓๐๐ บาทขึ้นไป หรือมีสินค้าดังกล่าวไว้เพื่อขายมีค่ารวมทั้งสิ้นเป็นเงินตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

(๓) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนค้าต่าง ซึ่งทำการเกี่ยวกับสินค้าไม่ว่าอย่างใด ๆ อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ตาม และสินค้านั้นมีค่ารวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งวันใดเป็นเงินตั้งแต่ ๓๐๐ บาทขึ้นไป

(๔) การประกอบหัตถกรรมหรือการอุตสาหกรรมไม่ว่าอย่างใด ๆ อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ตาม และขายสินค้าที่ผลิตได้มีค่ารวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งวันใดเป็นเงินตั้งแต่ ๓๐๐ บาท ขึ้นไป หรือในวันหนึ่งวันใดมีสินค้าที่ผลิตได้มีค่ารวมทั้งสิ้นเป็นเงินตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

(๕) การซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ข้อ ๖ ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ตามข้อ ๕ ยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์ ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดเฉพาะในท้องที่นอกเขตเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ ๗ ให้บรรดาผู้ประกอบการพาณิชย์กิจที่เป็นบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือนิติบุคคลต่างประเทศที่มาตั้งสำนักงานสาขาเพื่อประกอบพาณิชย์กิจในประเทศไทย ที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ถือเป็นผู้จดทะเบียนพาณิชย์ตามประกาศฉบับนี้แล้ว

ข้อ ๘ ให้ใบทะเบียนพาณิชย์ของผู้ประกอบการพาณิชย์ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ที่เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ที่นายทะเบียนออกให้แก่ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจก่อนประกาศฉบับนี้ใช้บังคับเป็นอันสิ้นผลไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ภูมิธรรม เวชยชัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์

พ.ศ. ๒๔๙๙

พระราชบัญญัติ

ทะเบียนพาณิชย์

พ.ศ. ๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๕

(๒) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

(๓) บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้
หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ
แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้
และกำหนดกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) “นายทะเบียนพาณิชย์” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้เป็นผู้มีหน้าที่
รับจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคลซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้เป็นผู้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) “ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจ” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งประกอบพาณิชย์กิจเป็นอาชีพปกติ และให้หมายความรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบ กรรมการ หรือผู้จัดการด้วย

(๕) “สำนักงาน” หมายความว่า สถานที่ซึ่งใช้ประกอบพาณิชย์กิจเป็นปกติ

มาตรา ๖ ให้ถือกิจการดังต่อไปนี้เป็นพาณิชย์กิจตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๑) การซื้อ การขาย การขายทอดตลาด การแลกเปลี่ยน

(๒) การให้เช่า การให้เช่าซื้อ

(๓) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนค้าต่าง

(๔) การขนส่ง

(๕) การหักถดถอม การอุตสาหกรรม

(๖) การรับจ้างทำของ

(๗) การให้กู้ยืมเงิน การรับจำนำ การรับจำนอง

(๘) การคลังสินค้า

(๙) การรับแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การซื้อ หรือขายตัวเงิน การธนาคาร การเครดิตฟองซิเอร์ การโพงยักวน

(๑๐) การรับประกันภัย

(๑๑) กิจการอื่นซึ่งกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๗ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) การค้าแร่ การค้าแผงลอย

(๒) พาณิชยกรรมเพื่อการบำรุงศาสนาหรือเพื่อการกุศล

(๓) พาณิชยกรรมของนิติบุคคลซึ่งได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น

(๔) พาณิชยกรรมของกระทรวง ทบวง กรม

(๕) พาณิชยกรรมของมูลนิธิ สมาคม สหกรณ์

(๖) พาณิชยกรรมซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๒

การจดทะเบียนพาณิชย์

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดเป็นครั้งคราวโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่า พาณิชยกรรมใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖ ในท้องที่ใด ผู้ประกอบพาณิชย์กิจจะต้องจดทะเบียนพาณิชย์

มาตรา ๙^๑ ให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นสำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์ มีหน้าที่กำกับดูแลการรับจดทะเบียนพาณิชย์ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นสำนักงานทะเบียนพาณิชย์เพื่อรับจดทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่ของตน

ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีความพร้อมเป็นสำนักงานทะเบียนพาณิชย์เพื่อรับจดทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่ของตนได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในการนี้ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังคงมีอำนาจรับจดทะเบียนพาณิชย์เฉพาะในท้องที่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมสถิติและทราบหลักฐานของผู้ประกอบพาณิชย์กิจบางประเภท ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ เพื่อรับจดทะเบียนพาณิชย์กิจตามประเภทที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐ การจดทะเบียนนั้น ผู้ประกอบพาณิชย์กิจตั้งสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในท้องที่ใด ให้จดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่นั้น

ถ้าสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ และมาประกอบพาณิชย์กิจในประเทศไทย สำนักงานสาขาใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่ใด ให้จดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่นั้น

ในกรณีที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้ารับจดทะเบียนพาณิชย์กิจประเภทใด ให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจประเภทดังกล่าวจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในท้องที่ที่สำนักงานแห่งใหญ่หรือสำนักงานสาขาใหญ่ตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี^๒

มาตรา ๑๑ ให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจยื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์ ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์แห่งท้องที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามมาตรา ๘

ผู้ประกอบพาณิชย์กิจผู้ใดประกอบพาณิชย์กิจภายหลังวันที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามมาตรา ๘ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกอบพาณิชย์กิจนั้น

กำหนดเวลาที่กล่าวในมาตรานี้ ถ้ารัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควร ก็ให้มีอำนาจประกาศขยายเวลาต่อไปอีกได้

มาตรา ๑๒ การจดทะเบียนพาณิชย์นั้น ให้มีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ และตำบลที่อยู่ของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ
- (๒) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ
- (๓) ชนิดแห่งพาณิชย์กิจ
- (๔) จำนวนเงินทุนซึ่งนำมาใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจเป็นประจำ
- (๕) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ สาขา โรงเก็บสินค้า และตัวแทนค้าต่าง

^๑ มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙

^๒ มาตรา ๑๐ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙

(๖) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ตำบลที่อยู่ และจำนวนทุนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน และจำนวนเงินทุนของห้างหุ้นส่วน

(๗) จำนวนเงินทุน จำนวนหุ้น และมูลค่าหุ้นของบริษัทจำกัด จำนวน และมูลค่าหุ้นที่บุคคลแต่ละ สัญชาติถืออยู่

(๘) วันที่เริ่มต้นประกอบพาณิชย์กิจในประเทศไทย

(๙) วันขอจดทะเบียนพาณิชย์

(๑๐) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ ชื่อ สัญชาติ และตำบลที่อยู่ของผู้โอนพาณิชย์กิจให้ วันที่ และเหตุที่ได้รับโอน

มาตรา ๑๓ การเปลี่ยนแปลงรายการใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๒ ก็ดี การเลิกประกอบพาณิชย์กิจโดยเหตุใด ๆ ก็ดี ให้ยื่นคำขอจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์แห่งท้องที่ตามแบบที่กำหนด ในกฎกระทรวงภายในสามสิบวัน นับแต่วันเปลี่ยนแปลง หรือเลิก

มาตรา ๑๔ เมื่อนายทะเบียนพาณิชย์ได้รับคำขอจดทะเบียน และเห็นว่าคำขอนั้นถูกต้องตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง และประกาศซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ก็ให้รับจดทะเบียนไว้ และให้ออกใบทะเบียนพาณิชย์ให้แก่ผู้ขอ

ถ้าใบทะเบียนพาณิชย์สูญหาย ให้ผู้ประกอบพาณิชย์ยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สูญหาย

ให้ผู้ประกอบพาณิชย์แสดงใบทะเบียนพาณิชย์ หรือใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์ไว้ ณ สำนักงาน ในที่เปิดเผยซึ่งอาจเห็นได้ง่าย

มาตรา ๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนพาณิชย์แล้ว ให้ผู้ประกอบพาณิชย์จัดให้มีป้ายชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์ไว้ที่หน้าสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขาโดยเปิดเผย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้จดทะเบียน

ป้ายชื่อนี้ให้เขียนเป็นอักษรไทย อ่านได้ง่ายและชัดเจน และจะมีอักษรต่างประเทศด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกระทำบนแผ่นไม้ แผ่นโลหะ แผ่นกระจก กำแพง หรือผนัง

ชื่อในป้ายก็ดี ในเอกสารใด ๆ ก็ดี ต้องใช้ให้ตรงกับชื่อที่จดทะเบียนไว้ และถ้าเป็นสำนักงานสาขา ต้องมีคำว่า “สาขา” ไว้ด้วย

มาตรา ๑๖ ให้มีกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการถอนใบทะเบียนพาณิชย์ของผู้ประกอบพาณิชย์ ซึ่งกระทำการฉ้อโกงประชาชนปนสินค้าโดยเจตนาทุจริต ปลอมสินค้า หรือกระทำการทุจริตอื่นใดอย่างร้ายแรง ในการประกอบพาณิชย์ และให้มีอำนาจพิจารณาและให้คำแนะนำในการรับจดทะเบียนพาณิชย์ใหม่ด้วย

เมื่อรัฐมนตรีได้รับคำแนะนำของคณะกรรมการตามความในวรรคแรก รัฐมนตรีจะถอนใบทะเบียนพาณิชย์ หรือสั่งให้รับจดทะเบียนพาณิชย์ใหม่ก็ได้ แล้วแต่กรณี

ห้ามมิให้ผู้ถูกส่งถอนใบทะเบียนพาณิชย์ประกอบพาณิชย์กิจต่อไป เว้นแต่รัฐมนตรีจะสั่งให้
รับจดทะเบียนพาณิชย์ใหม่

มาตรา ๑๗ ให้นายทะเบียนพาณิชย์มีอำนาจออกคำสั่งเรียกผู้ประกอบการพาณิชย์มาสอบสวน
ข้อความอันเกี่ยวกับการจดทะเบียน และในระหว่างเวลาทำงานให้นายทะเบียนพาณิชย์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่
มีอำนาจเข้าไปทำการตรวจสอบในสำนักงานของผู้ประกอบการพาณิชย์ เพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
ผู้ประกอบการพาณิชย์ต้องอำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนพาณิชย์และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา ๑๘ ผู้ใดประสงค์จะตรวจดู หรือขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่คัดสำเนาและรับรองสำเนาเอกสาร
เกี่ยวกับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิที่จะทำได้ในเมื่อเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว

หมวด ๓

บทลงโทษ

มาตรา ๑๙ ผู้ประกอบการพาณิชย์ผู้ใด

(๑) ไม่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) แสดงรายการเท็จ หรือ

(๓) ไม่มาให้นายทะเบียนพาณิชย์สอบสวน ไม่ยอมให้ถ้อยคำ หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนพาณิชย์
หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบตามมาตรา ๑๗

มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสองพันบาท และในกรณีตาม (๑) อันเป็น
ความผิดต่อเนื่องกัน ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินหนึ่งร้อยบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้*

มาตรา ๒๐ ผู้ประกอบการพาณิชย์ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือวรรคสาม
หรือมาตรา ๑๕ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสองร้อยบาทและในกรณีอันเป็น
ความผิดต่อเนื่องกัน ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินยี่สิบบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้*

มาตรา ๒๑ ผู้ประกอบการพาณิชย์ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ วรรคสาม มีความผิดต้องระวางโทษ
ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

* มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว
เป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย

หมวด ๔
บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๒ การประกอบพาณิชย์กิจซึ่งจดทะเบียนไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้ จนกว่ารัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ยกเลิกการจดทะเบียนนั้น และเมื่อได้ประกาศยกเลิกการจดทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่ใดแล้ว ให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจซึ่งถูกยกเลิกการจดทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่นั้น ยื่นคำขอจดทะเบียนใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศ

กำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นนั้น ถ้ารัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควร ก็ให้มีอำนาจประกาศขยายเวลาต่อไปอีกได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

เลขที่	รายการ	บาท
๑	ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนพาณิชย์	๕๐
๒	ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายการ ครั้งละ	๒๐
๓	ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเลิกประกอบพาณิชย์กิจ ครั้งละ	๒๐
๔	ค่าธรรมเนียม ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์ ฉบับละ	๓๐
๕	ค่าธรรมเนียมขอตรวจดูเอกสารเกี่ยวกับการจดทะเบียนพาณิชย์ของ ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจรายหนึ่ง ครั้งละ	๒๐
๖	ค่าธรรมเนียมขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่คัดสำเนาและรับรองสำเนาเอกสาร เกี่ยวกับการจดทะเบียนพาณิชย์ ของผู้ประกอบการพาณิชย์กิจรายหนึ่ง ฉบับละ	๓๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๔๙ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ประกาศใช้มานานแล้ว สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแก่กาลสมัย อาทิเช่น โอนหน้าที่การรับจดทะเบียนพาณิชย์ในจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นหน้าที่ของสำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์ในจังหวัดพระนคร ไปให้จังหวัดดำเนินการรับจดทะเบียนต่อไป ตามนโยบายกระจายอำนาจของรัฐบาลไปยังจังหวัดท้องถิ่น เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพที่จะต้องจดทะเบียนบางประเภท เช่น การรับจ้างทำของ การคลังสินค้า ฯลฯ เพื่อประโยชน์ทางสถิติและทราบหลักฐานของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ เพิ่มรายการจดทะเบียนเงินทุนของผู้ประกอบพาณิชย์กิจเพื่อทราบฐานะการค้าของพ่อค้า แก้ไขอัตราค่าปรับให้สูงขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย เพราะโทษปรับเดิมกำหนดไว้เป็นเวลานานร่วม ๑๙ ปีแล้ว จำนวนค่าปรับเดิมจึงน้อยไปไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวและเข็ดหลาบได้ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อได้ทราบสถิติและหลักฐานการประกอบพาณิชย์กิจของพ่อค้าที่ถูกต้องควรเชื่อถือได้อันจะใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม และการปรับปรุงขยายการเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์เสียใหม่ และยกเลิกพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์เดิมทั้ง ๒ ฉบับ ประกาศใช้ใหม่โดยรวมเป็นฉบับเดียวกัน เพื่อให้พ่อค้าประชาชนเข้าใจง่าย สะดวกแก่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ คือ โดยที่แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้ถ่ายโอนภารกิจในการรับจดทะเบียนพาณิชย์ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์เพื่อให้กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเป็นสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ เพื่อรับจดทะเบียนพาณิชย์ในท้องถิ่นของตนสำหรับพาณิชย์กิจที่รัฐมนตรีไม่ได้ประกาศให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้